

2. Грошово-кредитна та фінансова статистика, січень 2022 року // Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finansova-statistika-sichen-2022-roku>

3. Статистична інформація. Державна служба статистики. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Грошово-кредитна та фінансова статистика, січень 2023 року // Офіційний сайт Національного банку України URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finansova-statistika-sichen-2023-roku>

5. Якою має бути економічна терапія від Нацбанку // Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/04/28/659916/>

References

1/ Gross domestic product (GDP) in Ukraine // Ministry of Finance URL: <https://index.minfin.com.ua/economy/gdp/2022/>

2. Monetary and credit and financial statistics, January 2022 // Official website of the National Bank of Ukraine URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finansova-statistika-sichen-2022-year>

3. Statistical information. State Statistics Service. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>

4. Monetary and credit and financial statistics, January 2023 // Official website of the National Bank of Ukraine URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/groshovo-kreditna-ta-finansova-statistika-sichen-2023-year>

5. What should be economic therapy from the National Bank // Economic truth. URL: <https://www.epravda.com.ua/columns/2020/04/28/659916/>

Єсіна О. Г.

ст. викладач

Брагіна А. О.

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти

Одеський національний економічний університет

м. Одеса, Україна

РОБОТИЗАЦІЯ ТА АВТОМАТИЗАЦІЯ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ: ПРАКТИЧНІ ВИКЛИКИ І ПЕРЕВАГИ

Сучасний світ бізнесу стикається із величезними змінами на ринку. З розвитком нових технологій і зростанням конкуренції організації стикаються з потребою і найчастіше необхідністю підвищення ефективності та оптимізації бізнес-процесів. У сучасному світі роботизація та автоматизація бізнес-процесів стають все більш важливими інструментами для підвищення продуктивності, покращення якості послуг та рішенням багатьох управлінських завдань.

На даний момент роботизація та автоматизація є процесом впровадження роботів, штучного інтелекту та машинного навчання для виконання завдань, які раніше виконувались людьми. Починаючи з минулого століття люди впроваджували технології для прискорення робочого процесу та полегшення ручної роботи. Вони охоплюють широкий спектр бізнес-

процесів, включаючи виробництво, логістику, фінанси та обслуговування клієнтів. Автоматизація пропонує високий рівень заміни людської праці, покращуючи ефективність та терміни виконання. На сьогоднішній день автоматизація бізнес-процесів виступає невіддільною складовою середнього та великого бізнесу. І тут причина не лише у відкритті можливостей прискореного кредитування, виокремленні ефективних моделей реалізації або підвищенні прозорості всіх етапів функціонування компаній

Успішно проведена автоматизація бізнес-процесів забезпечує підприємство конкурентними перевагами на ринку, підвищує його прибутковість та значно спрощує роботу працівників всіх рівнів, що неухильно відображається у зростанні продуктивності їх роботи [1].

Автоматизація промисловості на даний момент є незаперечним фактом, але його потрібно розглядати з двох сторін. Використання промислових роботів у виробництві може оптимізувати ефективність, разом з тим ведуться дебати про скорочення ролі людини в управлінні роботами, що теж має свої недоліки [2]. Але сьогодні неможливо автоматизувати усі процеси. Деякі процеси повинні керуватися людиною, що створює нові робочі місця та професії. Це пошук співробітників, управління, спілкування з клієнтами тощо. Мають брати участь не лише машини, а й люди з високим рівнем соціалізації. В основному, автоматизуються управлінські, операційні та допоміжні процеси. Система автоматизації допомагає перетворити монотонну ручну роботу на автоматичну, роблячи таку працю більш технологічною та просунутою. У систему входять програмне та апаратне забезпечення (сервера, термінали, каси, VDS, карти та ін.), що відповідають кожній своїй групі процесів.

Управлінські процеси – це RP та CRM системи для аналітики та управління. Директор має необмежений доступ до даних компанії, права призначення та перепризначення завдань та до глибокої аналітики, вищий рівень. Операційні процеси – системи ERP та CRM для управління, WMS, ESM та CAD системи. Такі системи або в єдиній системі даних, або впроваджені між собою. Процеси підтримки – спеціальне програмне забезпечення, яке працює або окремо, або разом з операційними процесами [3]. Завдання з високим рівнем людського фактора – спеціалізовані програми для пошуку та управління співробітниками, чати, портали та інше. Їхнє основне завдання полегшувати роботу та спростити спілкування між співробітниками.

Перевагою роботизації та автоматизації є підвищення ефективності за рахунок систем, які можуть виконувати завдання швидше і точніше, ніж

людина, що призводить до збільшення продуктивності. Також зниження витрат, де автоматизація, як процес, знижує операційні витрати, включаючи витрати на робочу силу та енергоспоживання. Підвищення якості за рахунок гарантій у постійній якості продукції чи послуг, що задовольняє клієнтів. А ручна праця завжди індивідуальна і не може як конвеєр робити штамповані товари, стандартизовані та однакові. Також за рахунок перерахованих раніше переваг збільшується масштаб нашого виробництва, залежно від підприємства, але дає налагоджену роботу для виробництва та створення нових філій. Так само при цьому знижуються ризики для підприємця або компанії, завдяки вже наявним алгоритмам розрахунку, а також можливістю систем виконувати завдання, які є небезпечними для людини важко здійсненними або навіть небезпечними.

Необхідно відзначити, що так само завжди є виклики та перешкоди на підприємстві, вони часто трапляються на етапі впровадження, тому що не завжди легко впровадити роботизацію та автоматизацію в наявні бізнес-процеси. Також ще однією складністю на початку є навчання персоналу. Співробітники повинні бути заново навчені роботі з новими технологіями та не завжди хороші співробітники мають можливість до навчання у зв'язку з віком або з інших причин. Головним ризиком та страхом в автоматизації є безпека та конфіденційність даних. Зі зростанням та розвитком систем зростає важливість забезпечення безпеки даних, так само це веде до навчання з безпечного використання систем та програм.

Ці зміни істотно впливають на різні галузі, включаючи виробництво, логістику, фінанси, охорону здоров'я тощо. Розглядаючи підприємство, можна помітити, як змінилися процеси складання, контролю якості, системи обліку запасів, що зумовлює оптимізації загалом. Якщо порівнювати, то за останні роки, підприємства в кілька разів скоротили кількість днів створення, виробництва, аналізу та доставлення, шляхом впровадження технологій. Логістика в наших реаліях, в Україні, стала на рівень вищою ніж була кілька років тому. Ці технології полегшили роботу персоналу, збільшили кількість поставок, знижуючи годину роботи на кожну операцію, що призвело до зниження витрат на робочу силу, легке управління складськими запасами та створення єдиної складської системи. Роботизація та автоматизація надають компаніям безліч можливостей для підвищення продуктивності та збільшення конкурентоспроможності. Роботизація рутинних процесів дозволяє відстоювати конкуренцію на ринку за допомогою підвищення ефективності внутрішніх бізнес-процесів [4].

Однак успішне впровадження цих технологій потребує ретельного планування та обліку викликів, з якими вони можуть зіткнутися. Інвестиції в навчання персоналу та забезпечення безпеки даних стають невід’ємною частиною стратегії успішної роботизації та автоматизації, особливо у контексті бізнес-процесів.

Література

1. Лошенко, О. В. Автоматизація управління бізнес-процесами на підприємстві: сучасний стан та перспективи розвитку. *Економіка та суспільство*. № 45. 2022. – С. 8.
2. Економіка технологічних змін виробничих процесів: ризики роботизації і застосування штучного інтелекту. URL:<https://kauchuk.com.ua/preimushhestva-inedostatkipromyshlennyh-robotov/> (дата звернення 28.10.2023).
3. Автоматизація бізнес-процесів: плюси, проблеми, можливості. 2021. URL: <https://tehexpert.ua/automate-business-processes/> (дата звернення 28.10.2023).
4. Коцур, І. (2022). Автоматизація управління бізнес-процесом реалізації проектів із впровадження робототехнічних систем. *Automation of Technological and Business Processes*, 14(2), 4-10. <https://doi.org/10.15673/atbp.v14i2.2299>.

Zhabynets Olha Y.
PhD (Econ.), Associate Professor
SI “Institute of Regional Research named
after M. I. Dolishniy of the NAS of Ukraine”
Lviv, Ukraine

EXPORT LOGISTICS IN THE CONDITIONS OF WAR: PROBLEMS AND WAYS TO SOLVE THEM

The blocking of the main sea routes for export as a result of the military actions of the Russian Federation in Ukraine, which before the war accounted for more than 70% of export cargoes, including 80% of the export of agricultural products, significantly limits the export activity of domestic enterprises. Thus, according to the results of the "New Monthly Survey of Enterprises", conducted by the Institute of Economic Research and Political Consultations in May 2023, logistical problems, in particular such as queues at the western borders of Ukraine, the sea blockade and the lack of wagons/trucks/drivers, remain key among the problems faced by export-oriented business in today's realities of war (Fig. 1).

Practice proves that it is still impossible to ensure exports, including grain export, in the required volumes by other means than domestic sea ports: by rail, Ukraine can export only 1.5 million tons of grain per month with a minimum requirement of 4 million tons and port potential - up to 6 million tons [2]. The daily financial losses of Ukraine from the blocking of ports reach 200 million dollars. At the same time, it should be noted that the problem of exporting